

Da bismo ostvarili svoje ciljeve, moramo smanjenjem troškova povećati mjesečni ostatak.

Za svaki trošak moguće su uštede. Pogledajte koje se ideje smanjenja troškova mogu odnositi na Vas. Ipak, imajte u vidu da smo svi različiti- imamo različite potrebe i želje, a neke su nam aktivnosti ili usluge subjektivno važnije nego neke druge, prema tome, treba procijeniti smanjenje troškova:

Podstanarstvo

1. Na ovaj je trošak teško utjecati. Međutim, možete voditi računa da se ne poveća: brinite se o stanu u kojem se nalazite kao da je Vaš i redovito plaćajte režije. Ako ne budete pouzdan stanar, slijedi Vam povećanje stanarine ili čak iseljenje!
2. Ako ste dobar i pouzdan stanar, raspitajte se kod prijatelja postoji li stan koji treba „privremeno čuvati“ do povratka vlasnika – takvi aranžmani obično nisu skupi.
3. Stan iznajmljen u centru uglavnom je skuplji od stanova iznajmljenih u predgrađu.
4. Ako se odlučite na stambenu štednju ili neki drugi način rješavanja stambenog pitanja te Vam je novac koji uz to dajete na podstanarstvo pretežak teret – razmislite o privremenom preseljenju u stambeni prostor udaljeniji od centra ili seljenju rodbini. I cijelo vrijeme imajte na umu da ste privremenom neugodnošću skratili put do cilja - vlastitog doma!

Struja

1. Dobro proučite sustav tarifiranja- način izračuna paušala te vrijeme skuplje i jeftinije struje. „Skuplja“ struja ima nekoliko puta višu cijenu od „jeftine“.
Svu potrošnju, koja se može odgoditi, odradite u vrijeme „jeftine“ struje: pranje odjeće, pranje suđa, peglanje (ljeti je ionako ugodnije, a zimi toplije peglati poslije 22h), uređaji za punjenje električnom energijom (električne peći).
2. Uložite u štedne žarulje koje troše 5 puta manje struje od običnih
3. Pri kupnji električnih uređaja obratite pozornost na oznaku energetske učinkovitosti. Uređaji s oznakom A troše 30% manje energije od uređaja s oznakom D.
4. Ne držite elektroničke uređaje u pripremi za rad, tzv. „stand by“, posebice ako Vas duže nema kod kuće.
5. Grijanje na struju naskuplji je način grijanja – potražite alternativu
6. Rashladne uređaje podesite na veću temperaturu – velika razlika vanjske i unutarnje temperature ne samo da zahtijeva veću potrošnju, već nije ni pogodna za ljudsko zdravlje
7. Još savjeta pronađite na www.energetskaefikasnost.undp.hr

Voda

1. Tuširanjem se troši znatno manje vode nego kupanjem.
2. Pri pranju zubi ne puštajte vodu da neprekidno teče.
3. Popravite slavine i vodokotlić – kapanje vode tijekom dana potroši više vode nego upotreba vode za ispiranje!
4. Ako nemate vlastiti vodomjer, razmislite o mogućnosti njegove nabave i postavljanja.

Grijanje

Na grijanje se troši 62% energije u kućanstvu!! Stoga se i najmanji napor za uštedu višestruko isplati:

1. Podesite termostat na 1-2 °C niže od uobičajenog, npr. na 19°C za odrasle osobe. Za obitelji s malom djecom (koja se igraju na podu) dovoljan je 21°C.
2. Dobro izolirajte prozore i vrata. Na pod postavite tople tepihe.
3. Za prozračivanje nakratko otvorite sve prozore- time ćete dobiti svježiji zrak, a temperatura u sobi se neće bitno promijeniti
4. Električne peći puniti tijekom razdoblja „jeftine“ struje.

Pričuva, komunalna naknada

1. Ne mogu se izbjeći, ali možda možete utjecati na “energetski učinkovite” odluke sustanara u stambenom objektu koje mogu ostvariti neke uštede.

Hrana i Kućne potrepštine

1. Ako se često hranite izvan kuće- potrošite X kuna puta Y dana na dnevni obrok- pogledajte možete li možda nositi obroke od kuće umjesto da kupujete sendviče, brzu hranu ili jedete u restoranu. Primjerice, ušteda od 15 kuna dnevno tijekom 20 radnih dana iznosi 300 kuna.
2. Ako idete u kupnju hrane, znate li što Vam doista treba ili kupujete sporadično? Kupujete li i ono što Vam ne treba pa se na blagajni trgovine čudite iznosu, razmislite: kupujete li ono što imate na popisu hrane ili ubacujete u košaricu sve što vam se sviđa na policama?
3. Često, veća pakiranja hrane nose i uštede- kako za hranu, tako i za sredstva za pranje i čišćenje. Kupujte u tjednim ili mjesečnim nabavkama – na temelju popisa kojeg napravite ranije, u većim pakiranjima. Provjerite cijene po kilogramu ili po litri, za usporedbu.
4. Neke trgovine imaju određene vrste hrane ili artikle za održavanje doma i znatno jeftinije od drugih. Raspitajte se o cijenama u različitim trgovinama ako na određene namirnice i artikle trošite značajniji iznos. Možete se dogovoriti i s prijateljima da neke stvari kupite zajedno pa ih dijelite.
5. Ako ste redoviti kupac u nekoj trgovini, često postoji mogućnost ostvarivanja popusta ili bonusa. Raspitajte se i pogledajte njihovu ponudu.
6. Ne idite u kupnju gladni!
7. Ne idite u kupnju kad ste pod stresom!

Ostale usluge s mjesečnim pretplatama

1. RTV, kabelaška, satelit - Informirajte se o svim opcijama, tarifama i pogodnostima i odaberite način korištenja koji odgovara Vašim potrebama.

Telekomunikacijske usluge i proizvodi (vidjeti i tablicu)

1. Pri odabiru paketa usluga (telefon, mobitel, internet), raspitajte se kod Vašeg operatera koje sve mogućnosti nudi. Možda paket usluga koji ste prvotno odabrali više nije cjenovno najbolja za Vas ili obitelj, a usluge se često i mijenjaju. Svakako se raspitajte i o cijenama usluga drugih operatera.
2. Pri kupnji aparata (telefona, mobitela) znajte koje su Vaše potrebe i nude li se neke posebne akcije. Ako ste ustanovili da Vam treba novi uređaj- planirajte unaprijed ako je to moguće!
3. Pratite pa po potrebi ograničite mjesečnu potrošnju interneta! Ako koristite naplatu po prometu, instalirajte program koji prati koliko ste potrošili ili provjerite promet kod operatera.
4. Kupnja mobitela nije stvar mode već potrebe – ne kupujte preskupe uređaje, naročito djeci koja ih mogu brzo izgubiti!

Odjeća i obuća

Svatko od nas ima različite potrebe i želje u odijevanju pa ako odjeće i obuće kod Vas zauzimaju značajno mjesto:

1. Planirajte unaprijed za značajnije stavke (kaput, zimske čizme, ljetni kupaći kostim ...) Raspitajte se o ponudi i načinima otplate.
2. Kad vam zatreba posebna odjeća ili obuća za neki događaj (vjenčanje, krstítke, proslave), raspitajte se o cijeni šivanja umjesto kupnje, ako je to povoljnije. Provjerite kod Vaše obitelji, prijatelja ili krojača možete li jednokratno posuditi neki odjevni predmet.
3. Također vrijedi pravilo planiranja unaprijed te kupnje onoga što možemo više puta koristiti za različite prilike.
4. Iskoristite sezonske popuste i kupujte na kraju sezone.
5. Odjeću kombinirajte: stari komad odjeće i poneki novi detalj stvorit će dojam da ste obnovili garderobu.
6. Kupujte u veletrgovinama i na akcijama prateći popis potrebnih artikala koji ste napravili prije kupnje!

7. Odjeću namijenjenu za posao i školu ne nosite kod kuće. Presvucite sebe i djecu u stariju odjeću za boravak u kući.

Prijevoz

1. Ovisno o tome koje udaljenosti prelazite dnevno, tjedno ili mjesečno i koliki su Vam troškovi prijevoza, razmislite o promjeni. Ako imate veće izdatke za gorivo, pokušajte se dogovoriti s kolegama, susjedima ili prijateljima za prijevoz do posla; možete ići gradskim prijevozom – cijeli mjesec, jedan dio ili bar neke mjesece u godini.
2. Iako uglavnom koristite automobil, razmotrite mogućnost da, po lijepome vremenu, to prijevozno sredstvo zamijenite biciklom.
3. Kad idete na putovanja, usporedite cijene prijevoza različitim sredstvima (automobil, vlak, autobus, avion), te se raspitajte da li netko od Vaših poznatih ide u istom smjeru te ponudite podjelu troškova.

Skrb o djeci - vrtić, čuvanje, aktivnosti, džeparac

1. Planirajte mjesečni iznos za džeparac – time ćete ne samo uštedjeti, već i dati vrijednu životnu lekciju o planiranju troškova i štednji.
2. Posuđujte dječju odjeću i opremu od prijatelja i prijateljima.
3. Ovisno o dobi djece, razgovarajte s njima o potrebama i željama, učite ih planirati.

Osobni izdaci – frizer, loto, cigarete ...

1. Trošite li znatne iznose na frizuru, pedikuru, manikuru i slično, i- k tome- uvijek idete na ista mjesta, raspitajte se o popustu s obzirom na Vašu vjernost kao korisnika. Također se raspitajte o cijenama kod drugih.

Primjerice, usluge frizera mogu varirati ovisno o lokaciji i reputaciji, a Vama 50, 100 ili 200 kuna mjesečno mogu znatno utjecati na proračun. Neke usluge možda možete povremeno i sami odraditi ili u Vašem kućanstvu (npr. bojanje kose, šišanje).

2. Ovisno o tome koliko uživate u igrama na sreću, odredite unaprijed koliko možete potrošiti na takvu vrstu izdatka. Pratite troškove uplata lutrije i korigirajte trošak po potrebi idući mjesec.

3. Ako pušite, razmislite o prestanku ili barem smanjenju te nezdrave navike, a tako ćete - osim poboljšanog zdravlja - uštedjeti X kutija cigareta puta Y kuna (provjerite Vaš popis stavki troškova i zapišite koliko trošite na cigarete).

Higijenske potrepštine

1. Za svakodnevno pranje ruku koristite klasičan sapun ili tekući sapun koji se može puniti – veća pakiranja sapuna su višestruko jeftinija
2. Skupa sredstva za skidanje kamenca i masnoće trošite oprezno – mogu oštetiti Vašu kožu, ali i zaštitni sloj uređaja, suđa ili namještaja koje čistite.
3. Paste za zube, toaletni papir i ostale potrepštine kupujte u većim, obiteljskim pakiranjima. Prašak za pranje odjeće kupujte u mega-pakiranjima za višemjesečnu potrošnju.

Izvan kuće

1. Ograničite tjedni džeparac djeci, ali i sebi.
2. S prijateljicama i prijateljima možete razgovarati šetajući po prirodi – nije nužno ispijanje "kavice".
3. Ako stanujete izvan centra, automobilom se dovezite samo do tramvaja ili vlaka.
4. Kupujte mjesečne karte – višestruko se isplate!

Zabava - kino, kazalište, utakmice

1. Za Vama važne kulturne događaje – štedite ili kupite karte unaprijed
Planirajte tjedni ili mjesečni iznos za zabavu i ne odstupajte od njega.

Ostale usluge

Preciznije iskažite troškove koji se pojavljuju pod „ostalo“ i razmislite o uštedama za svaki od njih.

Zdravstvene usluge

Ako su zdravstvene usluge velika stavka u Vašem kućnom proračunu ili mislite da bi mogle postati, ili, pak, trošite bolovanje da biste obavili zdravstvene usluge, raspitajte se o mogućnostima dodatnog zdravstvenog osiguranja (bilo državnog bilo privatnog). Zatim izračunajte isplativost u odnosu na Vaše potencijalne potrebe (pogotovo ako znate da ćete trebati više zdravstvenih pretraga ili neki zahvat), jeste li u mogućnosti snositi troškove i kako.

Raspitajte se o dobrom liječniku koji ne mora nužno biti u privatnoj praksi.

Financijski / bankovni proizvodi i usluge

1. Ako ne znate, raspitajte se koliko plaćate redovite financijske usluge (uslugu tekućeg računa, kamate na prekoračenje po tekućem računu, naknade za platne kartice i drugo) te odgovara li određeni paket usluga Vašim potrebama ili postoje drugi paketi koji bi više odgovarali Vašim potrebama.

2. Planirajte unaprijed i odaberite najpovoljnije mogućnosti – obiđite više banaka ili posjetite njihove web stranice ili se raspitajte telefonski, budući da se usluge, proizvodi i njihove cijene unapređuju i mijenjaju.

Stanovanje – vlastiti dom

1. Ako su Vam se životne okolnosti promijenile te su Vam stanarina ili, primjerice, račun za grijanje previsok, razmislite o promjeni stana, recimo za manji ili dugoročno isplativiji.
2. Ako su Vam stvari poput putovanja, sredstava za mirovinu ili automobile važniji od prevelikog doma koji je skupo održavati, možda ga možete zamijeniti manjim domom. Stoga morate znati Vaše ciljeve i potrebe!

Ako imate veći stan, koji može značiti i veće troškove pričuve ili grijanja, a mali broj Vas je u kućanstvu ili ste samac, razmislite o iznajmljivanju dijela prostora.

Obrazovanje - Knjige, tečajevi, usavršavanje

1. Smatrajte te iznose ulaganjem (u sebe, u djecu).
2. Knjige se mogu posuđivati. I časopisi!
3. Dobri tečajevi i korisni sadržaji za Vaše stručno usavršavanje često su dostupni besplatno i na internetu – istražite!

Putovanja / odmor

1. Štedite za ljetovanja i zimovanja i potrošite onoliko koliko ste uštedjeli – ne trošite unaprijed! Poslije ljetovanja dolaze troškovi opremanja školaraca, nove odjeće za jesen i zimu...
2. Dobro se informirajte o cijenama i dostupnim popustima
  - Ugovorite ljetovanje preko agencije, a ne izravno s hotelom
  - Ljetovanje u apartmanima jeftinije je od hotela
  - Djeca često dobivaju značajan popust- istražite tu mogućnost!
  - Umjesto skupog ulaza na plaže, pronađite „vašu“ divlju plažu
3. U cijenu ljetovanja ne zaboravite uključiti i cijenu putovanja

Registracija i održavanje automobila, broda

1. Informirajte se o popustima na osiguranje.
2. Redovitim servisiranjem sprječavate veće kvarove.

Ulaganja - Životno osiguranje , dopunsko mirovinsko, stambena štednja, stan, auto

1. Mudar način osiguranja mirnije starosti uz koji možete dobiti i povrat poreza.
2. Raspitajte se kod više osiguravatelja o najpovoljnijim opcijama.
3. Nađite najpovoljniji odnos ulaganja u životno osiguranje i u III. stup mirovinskog osiguranja.
4. Stambena štednja je najpovoljniji način dolaska do vlastitog stambenog prostora. U korisnike štednje uključite sve članove obitelji jer time povećavate iznos državnih poticajnih sredstava!
5. Stan (rata kredita) - Ovu stavku ne možete smanjivati – ona je posljedica potpisanog kreditnog ugovora. Zato, prije dizanja kredita, dobro proučite sve uvjete i opcije te moguće refinanciranje.
6. Auto (rata kredita) - Ovu stavku ne možete smanjivati – ona je posljedica potpisanog kreditnog ugovora. Također, prije dizanja kredita dobro proučite sve uvjete i opcije te moguće refinanciranje.